

Zunanji zajedavci ptic

dr. Tomi Trilar
Prirodoslovni muzej Slovenije
ttrilar@pms-lj.si

Zunanji zajedavci na kopenskih vretenčarjih v Sloveniji

- pršice (Acarina)
- živalske uši (Phthiraptera)
- stenice (Hemiptera)
- bolhe (Siphonaptera)
- hrošči (Coleoptera)
- dvokrilci (Diptera)

Kje najdemo ektoparazite ?

- prosto v naravi
- na gostiteljih
- v gostiteljevem gnezdu

Vzorčenje prosto v naravi

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje prosto v naravi

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje prosto v naravi

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje prosto v naravi

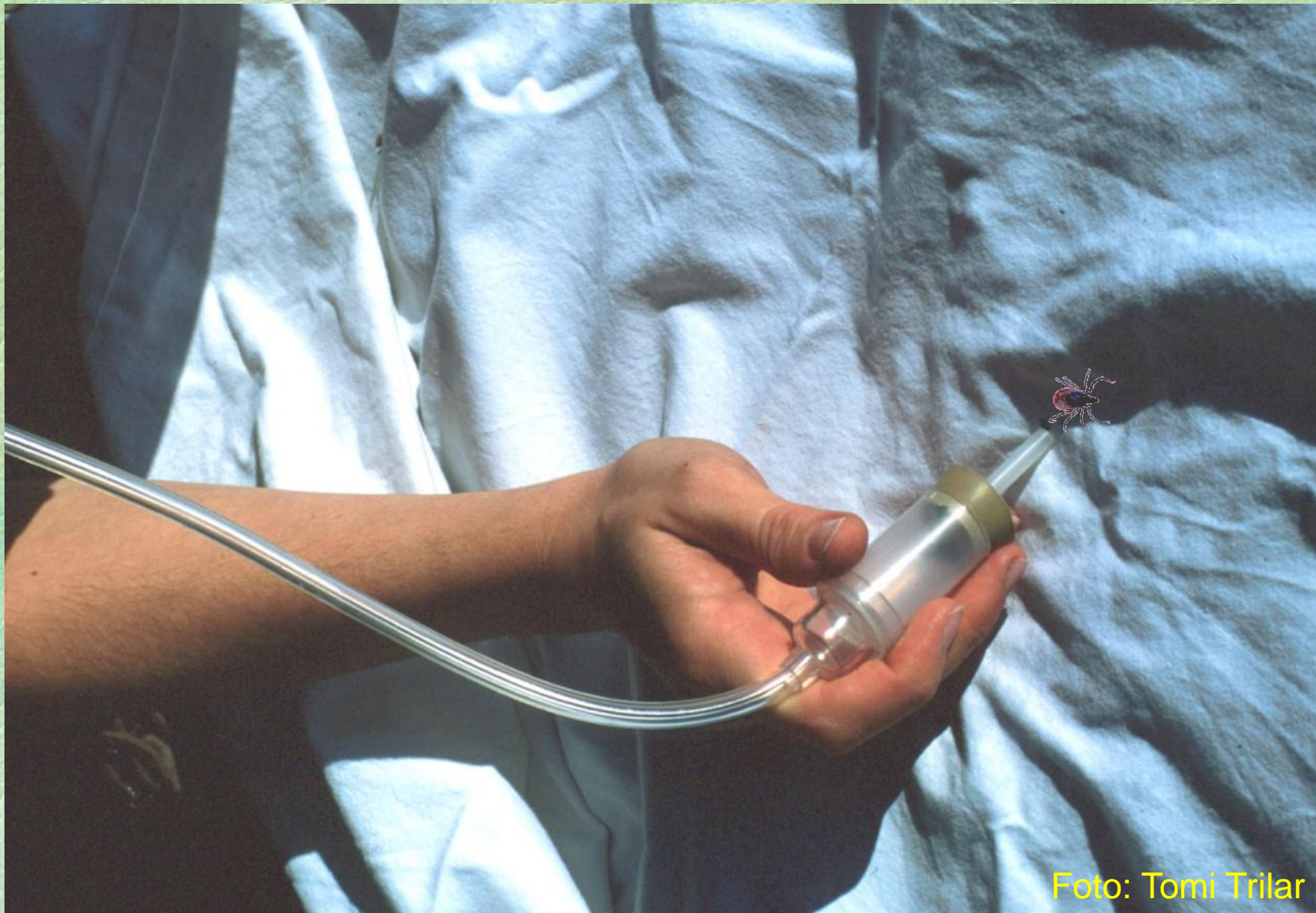

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje z gostiteljev

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje z gostiteljev

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje z gostiteljev

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje z gostiteljev

Foto: Dare Fekonja

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Foto: Tomi Trilar

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Vzorčenje iz gostiteljevih gnezd

Foto: Katja Pobiljšaj

Breguljka (*Riparia riparia*)

Foto: Tomi Trilar

Čebelar (*Merops apiaster*)

Foto: Tomi Trilar

Foto: Andrej Hudoklin

Ekstrakcija živali

Foto: Tomi Trilar

Ekstrakcija živali

Foto: Tomi Trilar

Ekstrakcija živali

Ekstrakcija živali

Foto: Tomi Trilar

Zbirka

Zbirka

Zbirka

Zbirka

Katalogizacija (digitalizacija)

Inventarna knjiga PMSL-Mallophaga-Brelj-002469 1/1

Osnovni podatki (Paradzi)

Inventarna številka: PMSL - Mallophaga - Brelj - 2469

Zbirka: Zbirka zbirke periodov Mallophaga

Vrsta zapisa: Preprani Preparirat Brelj S

Vrsta preparata: Preprani Opombe Mikroskopski preprani

Druga ID: Tuja ID Številka Opomba

Tipsko gradivo: Hreesto hranjenja: Sklepe 213

Primerki

Vrsta: Druška apštein (Denny, 1942)

Ime vrste v zbirki:

Določil: Brelj S Datum določitve:

Spol in razvojni stadij: Spol Število
Femala 1

Vrsta gostitelja: Hreesto apštein Linnaeus, 1758

Ime gostitelja v zbirki: Hreesto apštein apštein Linnaeus

Gostiteljska določil: Brelj S Naziv: Na šiv

Pridobitev

Terenska št.: Lokaliteta: MK Brelj

Habitat:

Datum vzorčenja: 15. 8. 1922 Doc

Datum vzorčenja (reinstančar): Legit: Brelj S

Meda: PMSL-Mallophaga-00469-Brelj-002469-F_213_04
Določil: 1/1 Izpis

Število zadetkov: 1 Objavi na Museum Izbrni iz Museum

Priljubljen kot: Tomi

Zbirka

Zbirka

PRIRODOSLOVNI MUZEJ
SLOVENIJE

MALLOPHAGA
Coll. S. Brelih

MAKEDONIJA:

Bitola
15.8.1928.

Št.: IM- 2469.

Brueelia
apiastri (Denny)

♀

ex:
Merops
apiaster
apiaster Linnaeus

Pršice (Acarina)

- cela kopica skupin, ki nastopajo kot zunanji zajedalci

Proctophyllodes

Pršice (Acarina)

- cela kopica skupin, ki nastopajo kot zunanji zajedalci
- mehki klopi (Argasidae)

Pršice (Acarina)

- cela kopica skupin, ki nastopajo kot zunanji zajedalci
- mehki klopi (Argasidae)
- klopi (Ixodidae)

Klopi v Sloveniji

16 vrst

Splošno razširjene vrste

- gozdni klop (*Ixodes ricinus*)
- rovkin klop (*Ixodes trianguliceps*)
- ježev klop (*Ixodes hexagonus*)

Geografsko omejene vrste

- rdeči ovčji klop (*Haemaphysalis punctata*)
- reliktni klop (*Haemaphysalis concinna*)
- južni ornamentirani klop (*Dermacentor marginatus*)
- severni ornamentirani klop (*Dermacentor reticulatus*)
- dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

Redke vrste

- ptičji klop (*Ixodes frontalis*)
- duplarski klop (*Ixodes arboricola*)
- lisičji klop (*Ixodes canisuga*)
- glodalčji klop (*Ixodes acuminatus*)
- pasji klop (*Rhipicephalus sanguineus*)
- klop vrste *Rhipicephalus bursa*

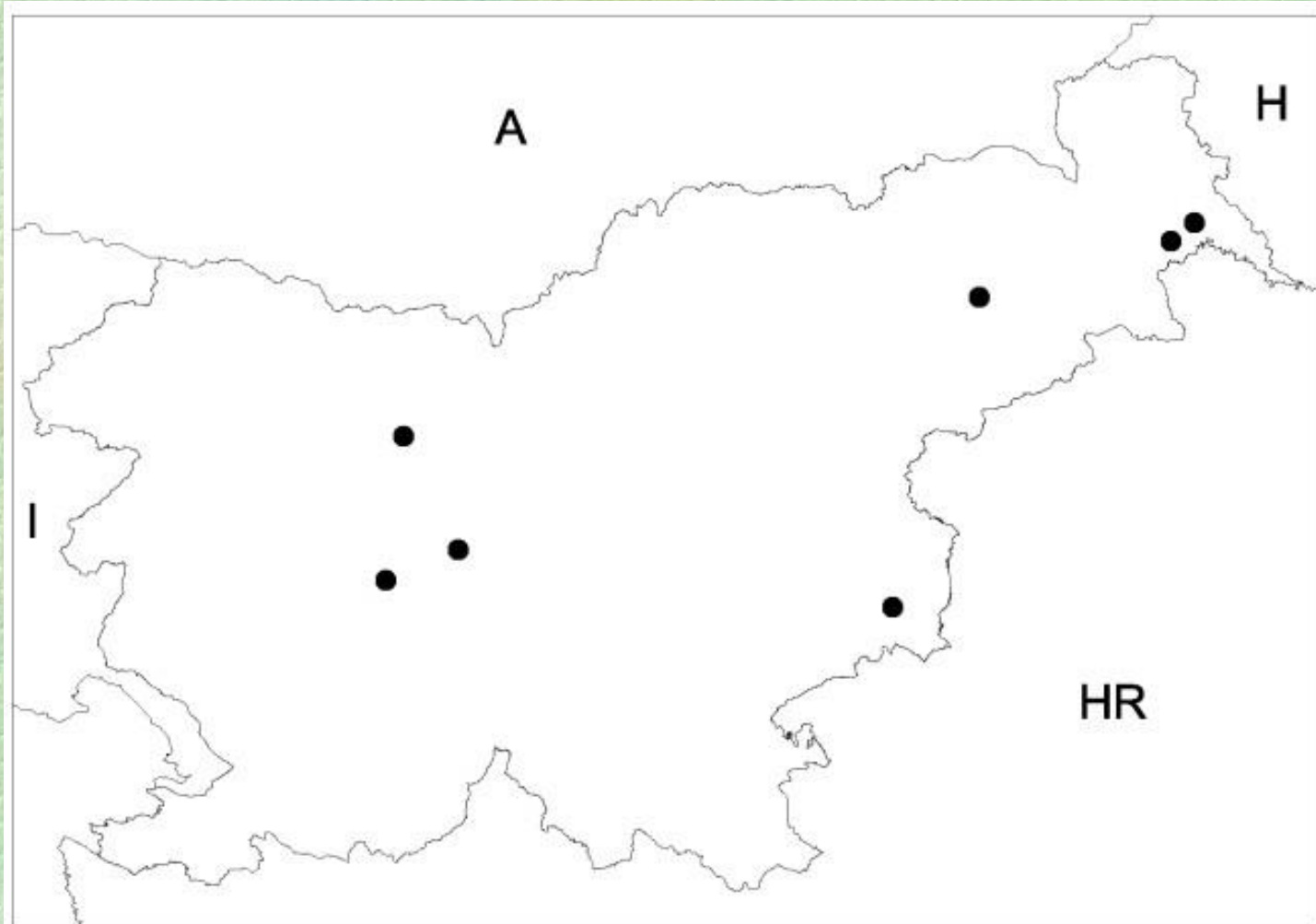
Ekološko specializirane vrste

- breguljkin klop (*Ixodes lividus*)
- netopirski klop (*Ixodes vespertilionis*)

Breguljkin klop (*Ixodes lividus*)

Majhna vrsta klopa specializirana na breguljke.

Gostitelji v Sloveniji: breguljka, škorec in kos.

Breguljkin klop (*Ixodes lividus*)

Breguljka (*Riparia riparia*)

Foto: Tomi Trilar

Breguljka (*Riparia riparia*)

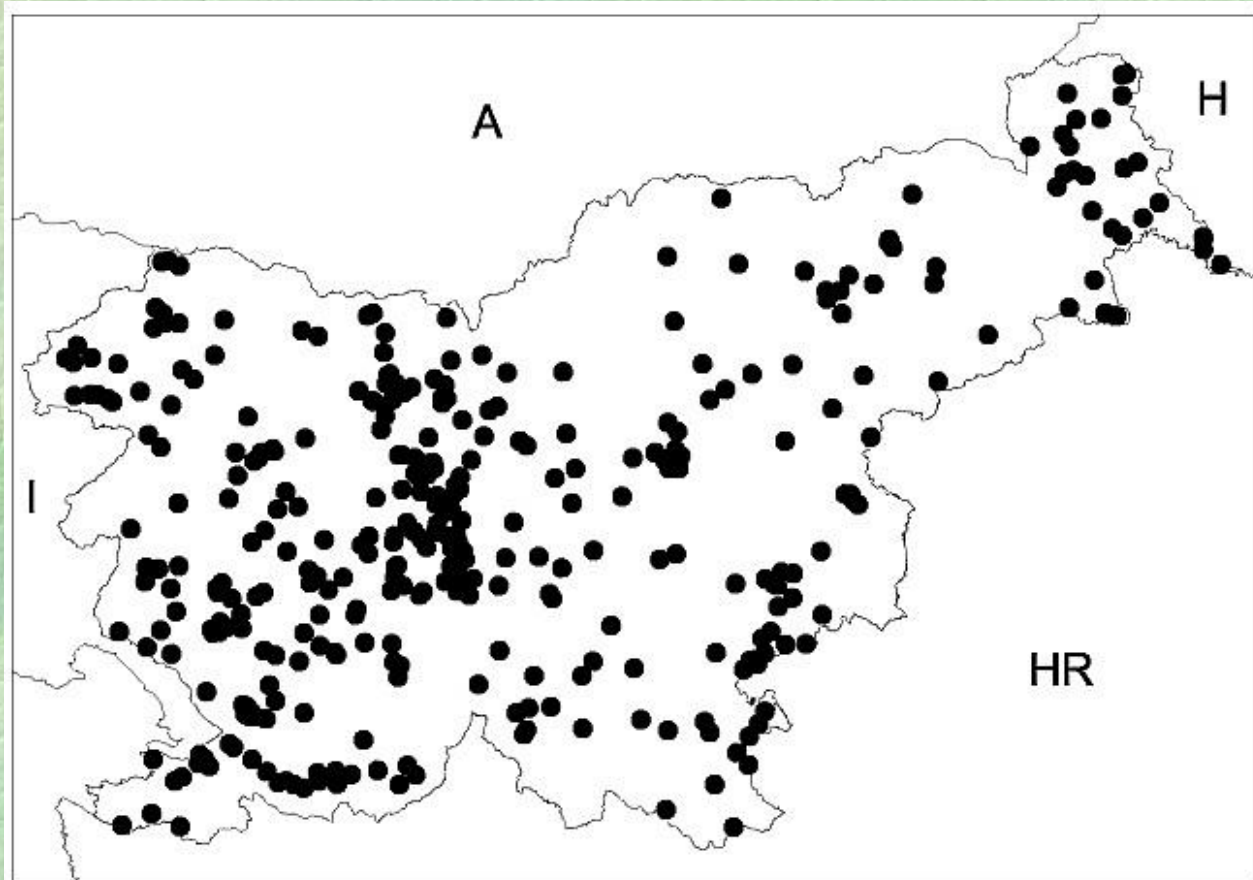

Foto: Tomi Trilar

Gozdni klop (*Ixodes ricinus*)

Najpogostejša in splošno razširjena vrsta v Sloveniji.

Gostitelji v Sloveniji: človek, govedo, pes, domača mačka, ovce, 30 vrst divjih sesalcev, 72 vrst ptic in 6 vrst plazilcev. Najden tudi na rastlinju.

Gozdni klop (*Ixodes ricinus*)

Foto: Matija Gogala in Tomi Trilar

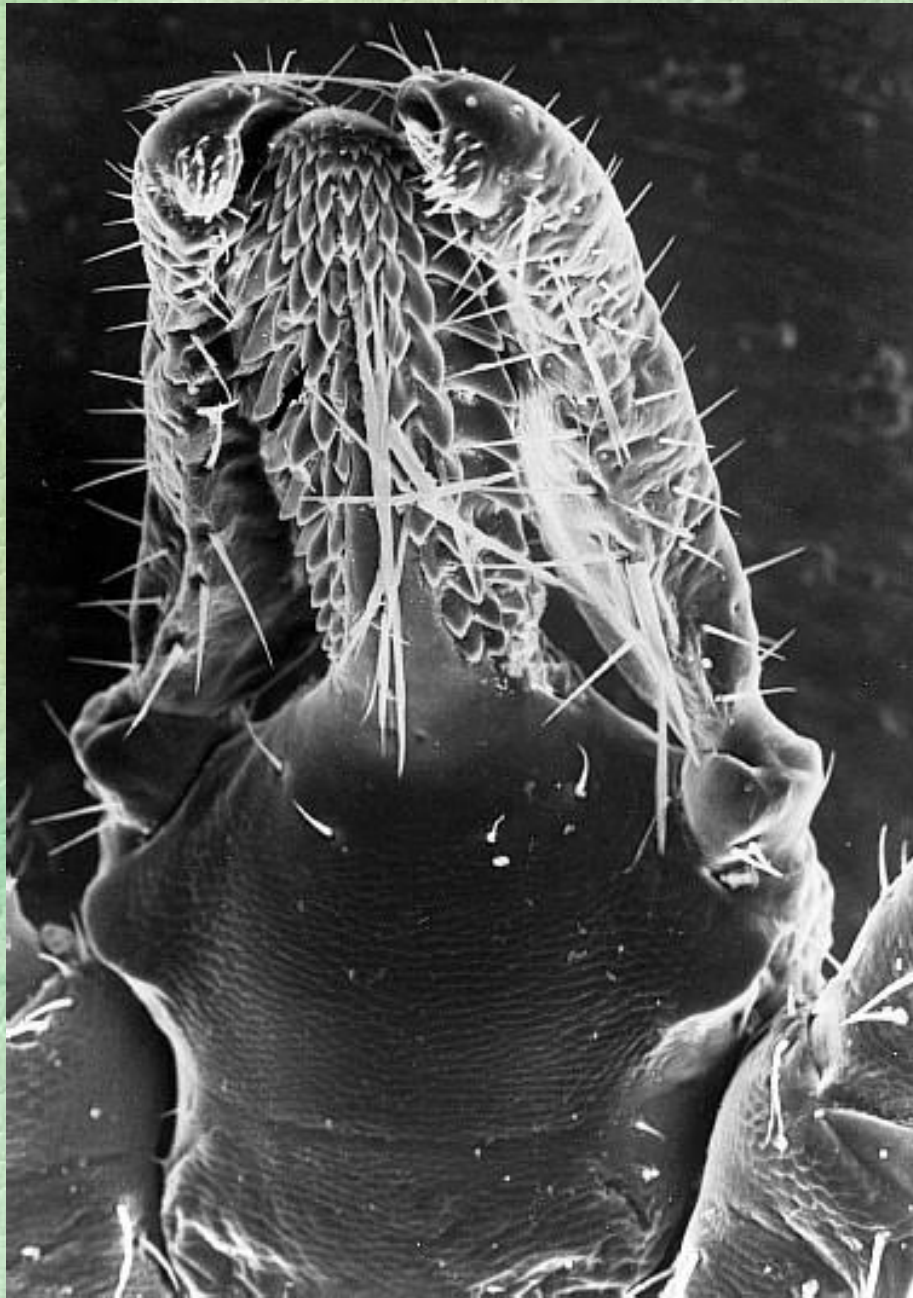
Gozdni klop (*Ixodes ricinus*)

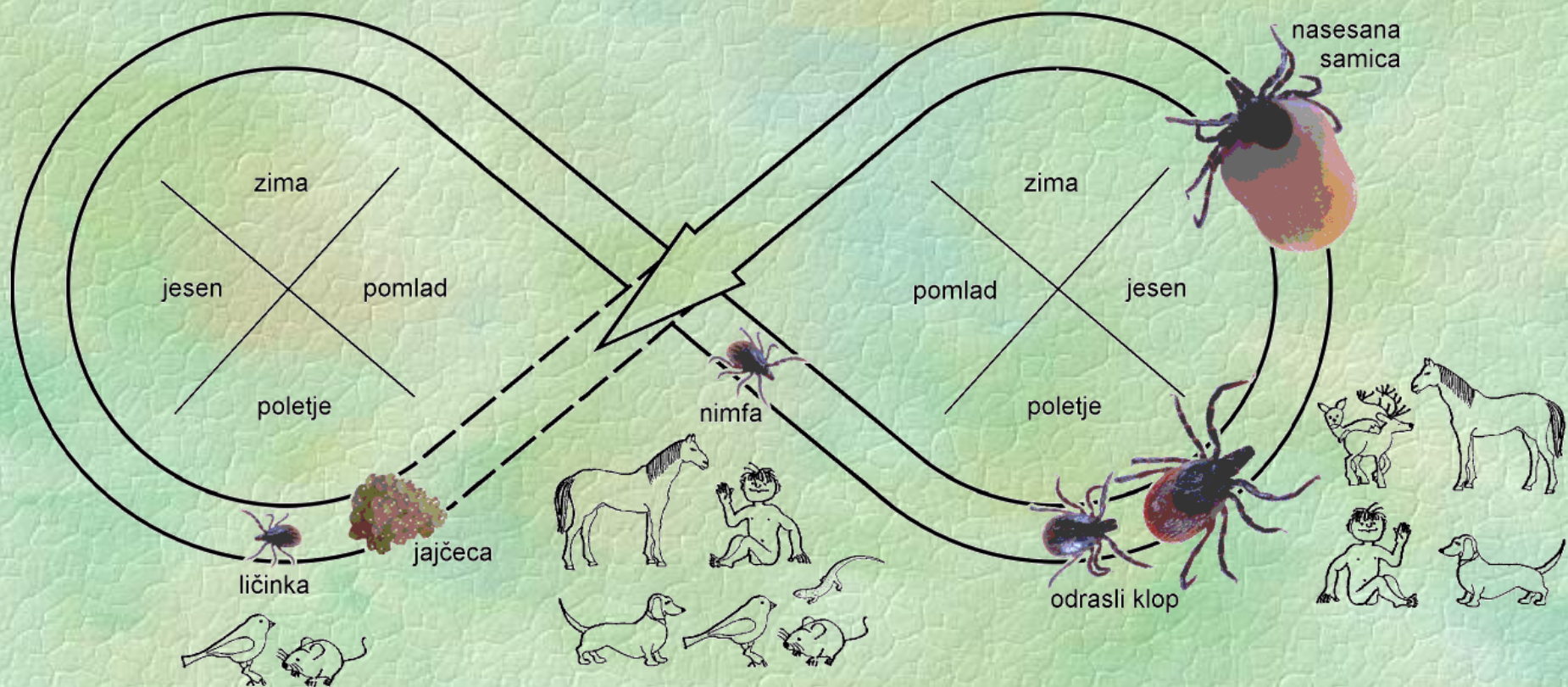
Foto: Tomi Trilar

Gozdni klop (*Ixodes ricinus*)

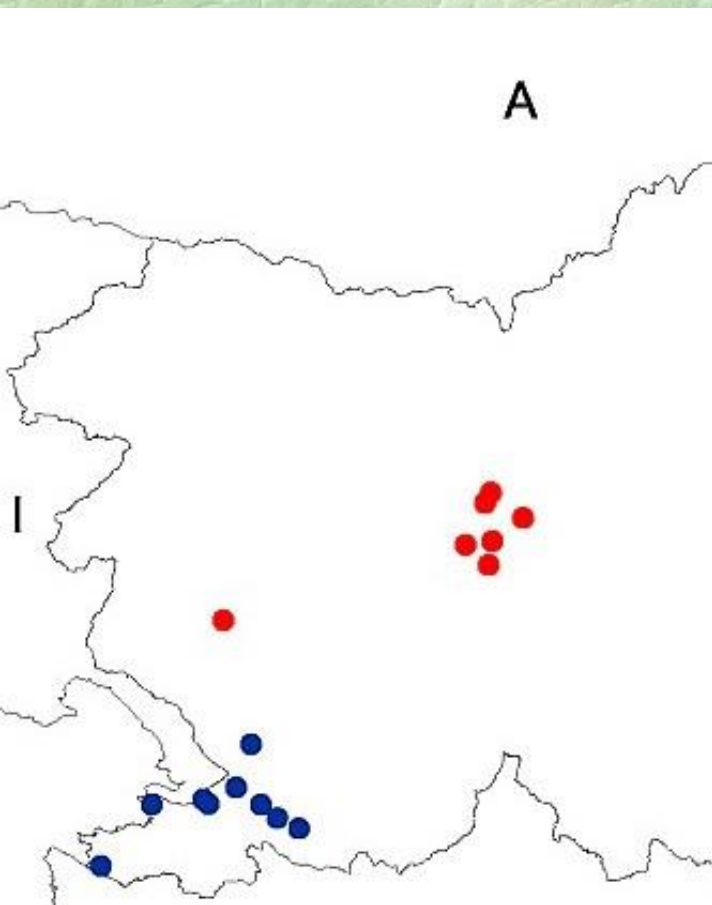
Razvoj gozdnega klopa (*Ixodes ricinus*)

Dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

Od ostalih klopov tega območja se razlikuje, ker njegov razvoj poteka le na dveh namesto na treh gostiteljih.

Gostitelji v Sloveniji: V naravnih mejah razširjenosti večinoma na govedu in naključno na človeku (modra barva).

Na območje centralne Slovenije ga prinašajo spomladanske ptice selivke: taščica, močvirska in srpična trstnica, črnoglavi muhar, šmarnica, rjava penica, smrdokavra in postovka (rdeča barva).

Dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

Foto: Tomi Trilar

Dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

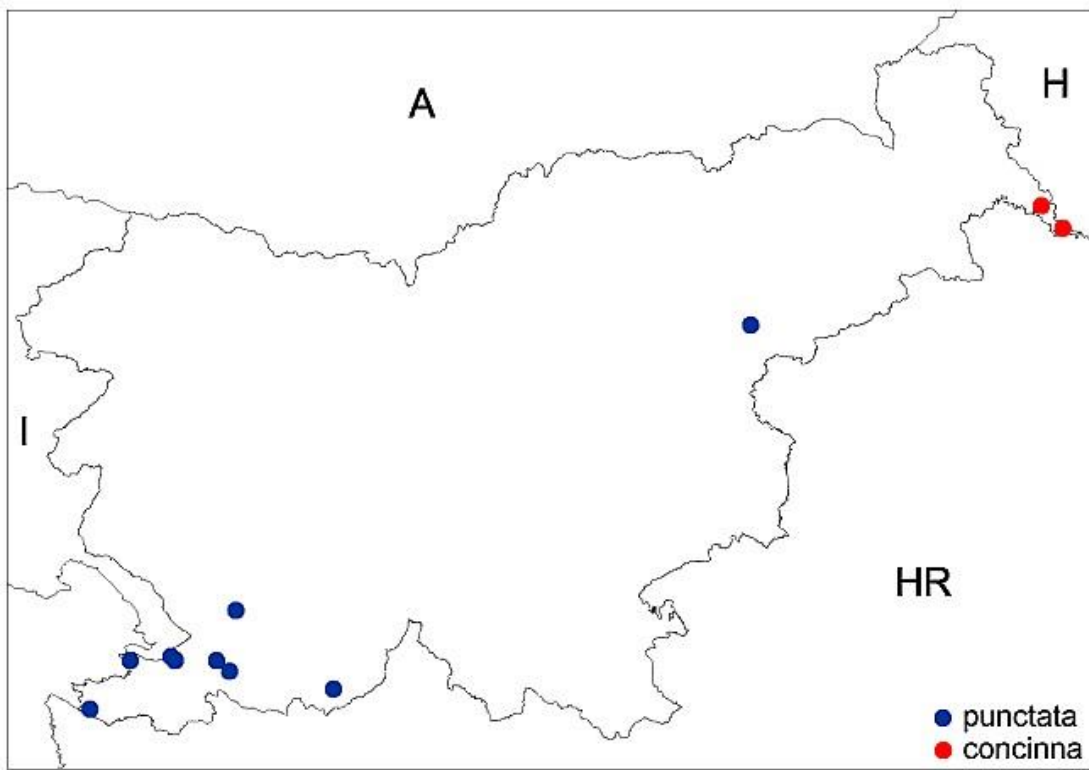
Dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

Dvogostiteljski klop (*Hyalomma marginatum*)

Rdeči ovčji klop (*Haemaphysalis punctata*)

Pogosta in splošno razširjena vrsta v Sredozemlju.

Gostitelji v Sloveniji: govedo, ovce in rjava cipa.
Najden tudi na rastlinju.

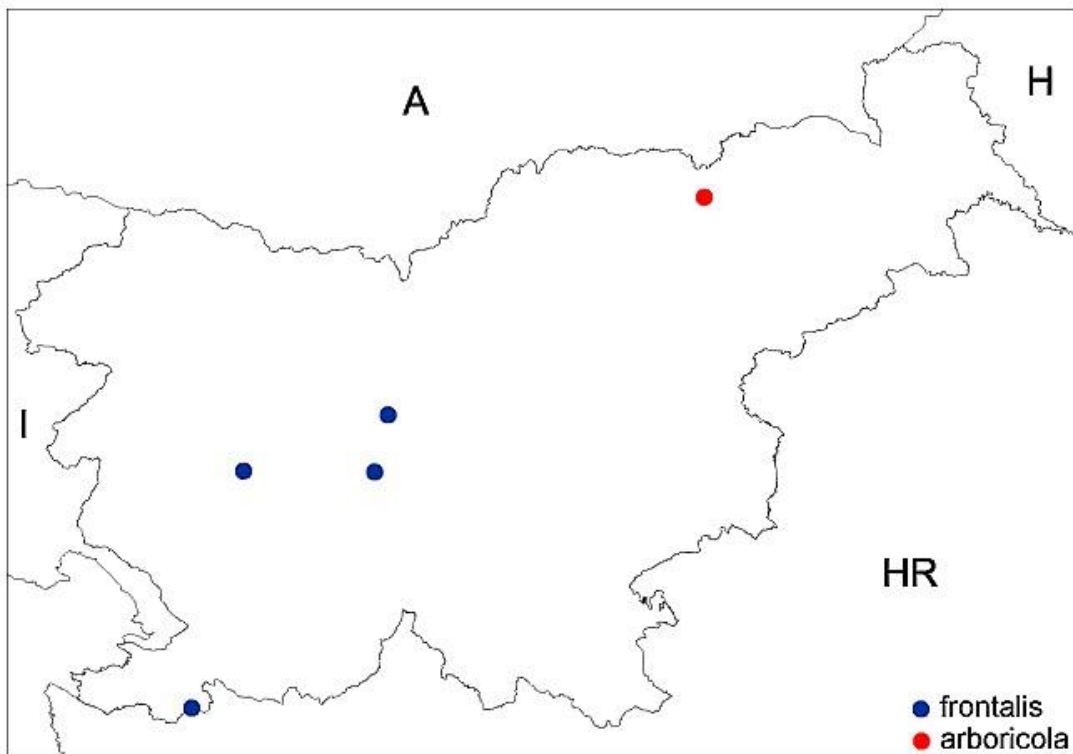
Rdeči ovčji klop (*Haemaphysalis punctata*)

Foto: Tomi Trilar

Ptičji klop (*Ixodes frontalis*)

Majhen klop, ki se pojavlja na pticah in v njihovih gnezdih.

Gostitelji v Sloveniji: srpična trstnica, zelenec, veliki detel, beloglavi strnad in šoja.

Duplarski klop (*Ixodes arboricola*)

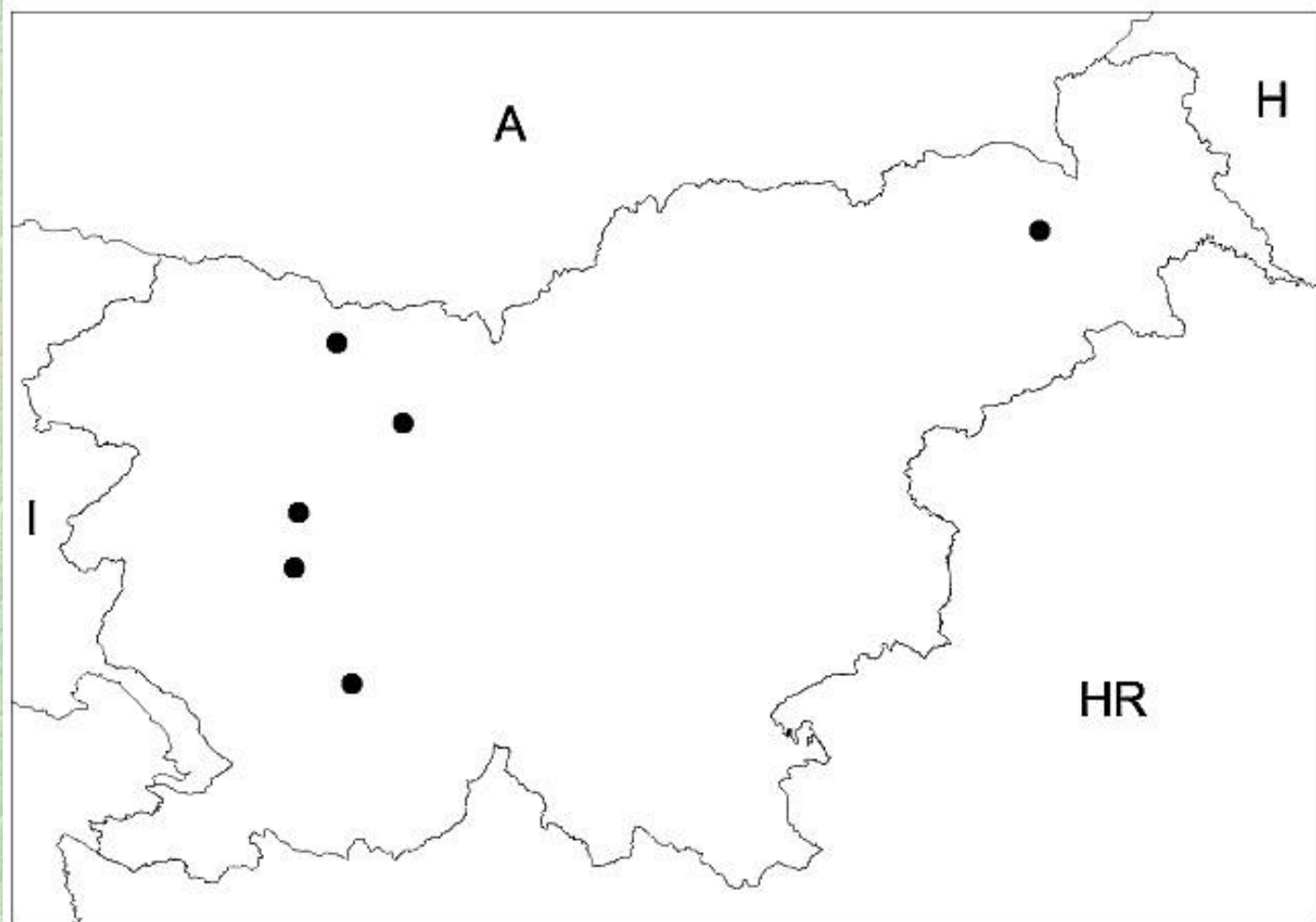
Majhen klop, ki se pojavlja na pticah, ki gnezdijo v drevesnih duplih.

Gostitelji v Sloveniji: plavček.

Lisičji klop (*Ixodes canisuga*)

Gostitelji običajno živijo v rovih in brlogih.

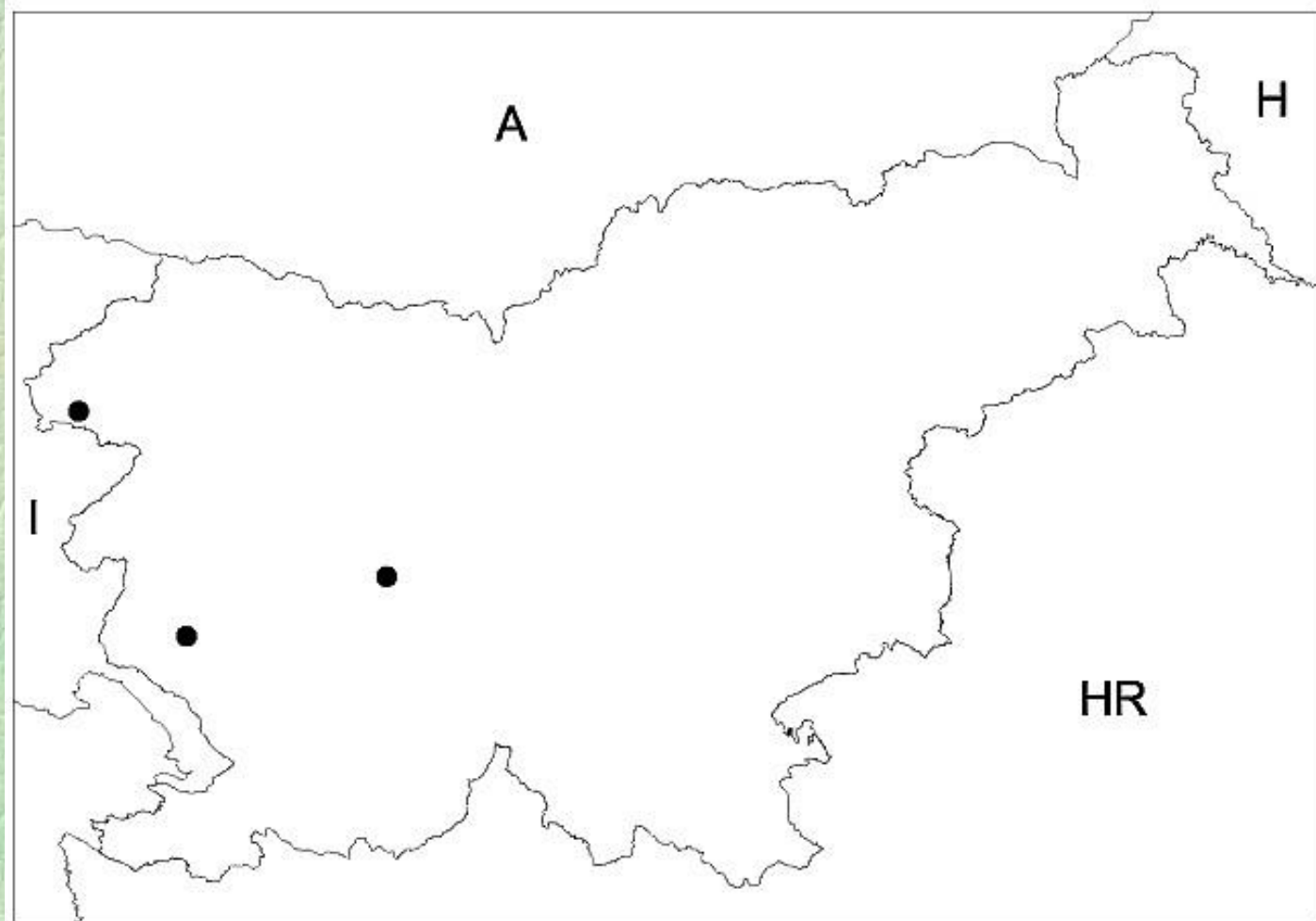
Gostitelji v Sloveniji: pes, polh, jazbec, dihur in brglez.

Glodalčki klop (*Ixodes acuminatus*)

Majhna lokalno razširjena vrsta, ki zajeda v glavnem male sesalce.

Gostitelji v Sloveniji: poljska in gorska rovka ter kos.

Živalske uši (Phthiraptera)

- prave živalske uši (Anoplura)

Sramna uš
(*Phthirus pubis*)

Živalske uši (Phthiraptera)

- prave živalske uši (Anoplura)
- perojedi (Ischnocera), tekuti (Amblycera) in slonje uši (Rhynchophthirina) (staro ime Mallophaga)

Galebji perojedi
(*Saemundssonina lari*)

Galebji perojedi
(*Saemundssonina lari*)

Štorkljin perojed (*Colpocephalum zebra*)

Foto: Tomi Trilar

Golobov perojed (*Columbicola columbae*)

Foto: Tomi Trilar

Pegatkin perojed (*Goniodes numidae*)

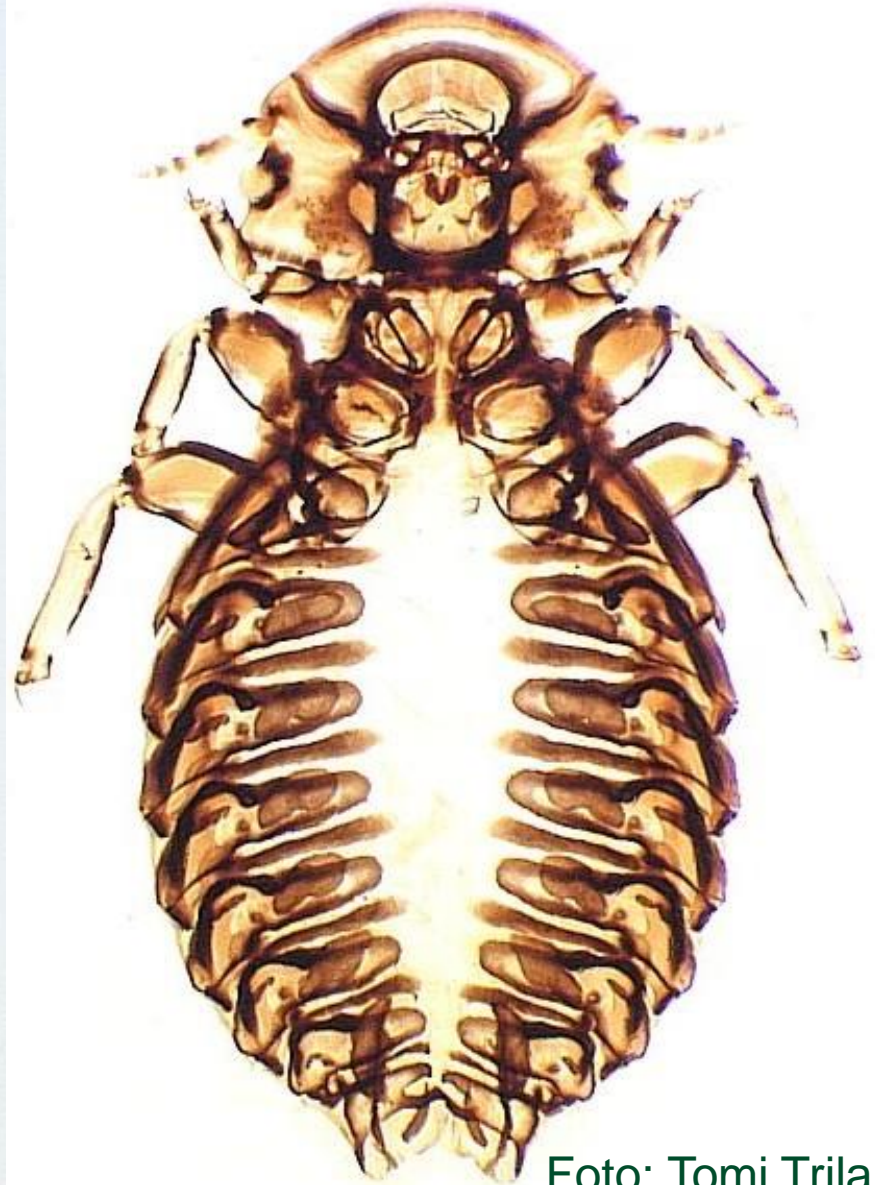
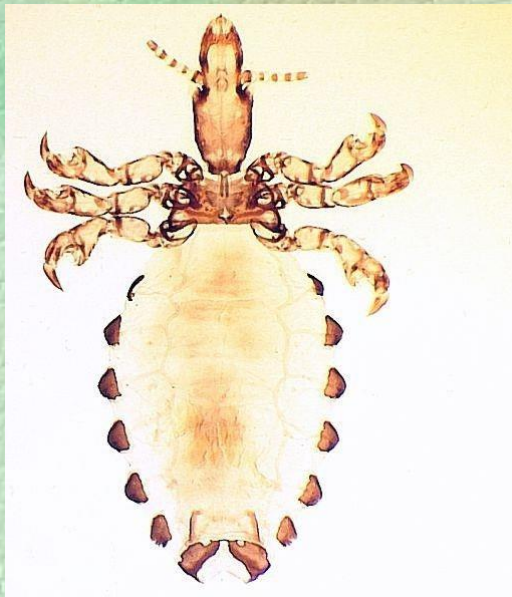
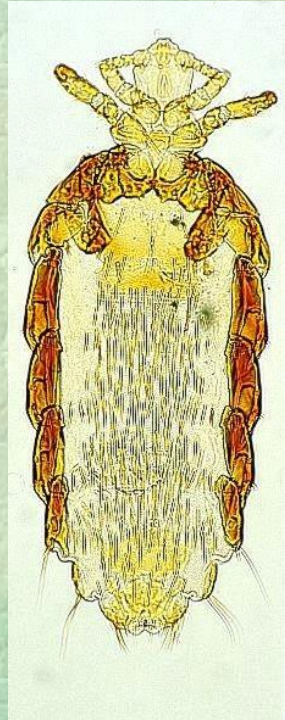

Foto: Tomi Trilar

uši

perojedi

Stenice (Hemiptera)

- družina Cimicidae

Posteljna stenica
(*Cimex lectularius*)

Foto: Matija Gogala

Lastovičja stenica (*Oeciacus hirundinis*)

Lastovičja stenica (*Oeciacus hirundinis*)

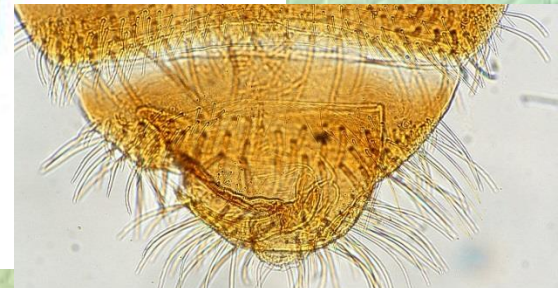
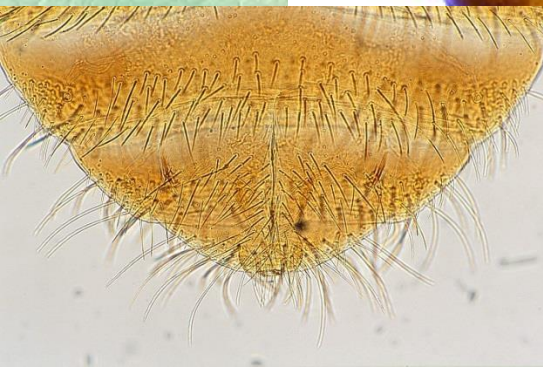

Foto: Tomi Trilar

Lastovičja stenica (*Oeciacus hirundinis*)

22. junija 1993 v Savski loki v Kranju

- 1 gnezdo mestne lastovke (*Delichon urbica*)
  - 4 neoperjeni mladiči v gnezdu
  - 1723 ličink in 156 imagov *Oeciacus hirundinis*
  - 535 boljših ličink in 51 imagov *Ceratophyllus hirundinis*
    - > skupaj 1930 kri sesajočih ektoparazitov
    - ali 482 na enega mladiča v gnezdu

NI POSEBNEGA VPLIVA NA VELIKOST ZARODA

- 14 gnezd – speljani 4 mladiči
- 1 gnezdo – speljani 3 mladiči

Dvokrilci (Diptera)

- muhe kožuharice (Hippoboscidae)

Foto: Dare Fekonja

Dvokrilci (Diptera)

- muhe kožuharice (Hippoboscidae)

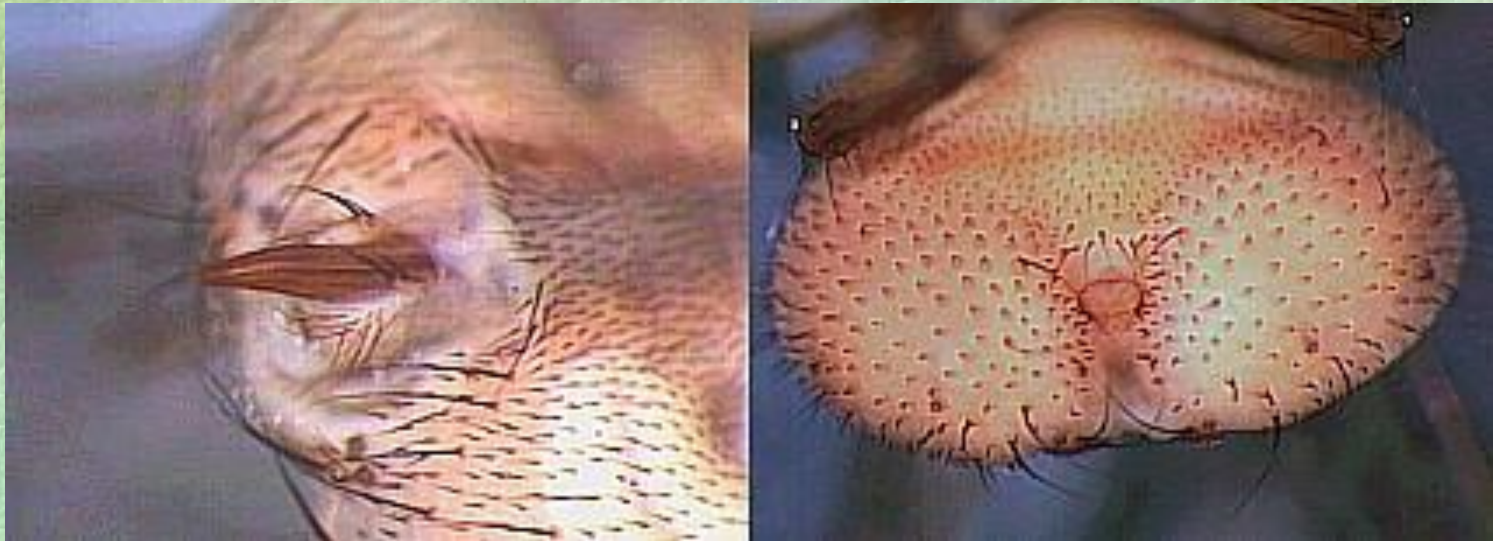
Ornitomya biloba

Foto: Tomi Trilar

Dvokrilci (Diptera)

- muhe kožuharice (Hippoboscidae)

Dvokrilci (Diptera)

- muhe kožuharice (Hippoboscidae)

Foto: Tomi Trilar

Dvokrilci (Diptera)

- muhe kožuharice (Hippoboscidae)
- družina Carnide - zelo specializirani ptičji paraziti

Carnus apterus

Foto: I. Brake

Bolhe (Siphonaptera)

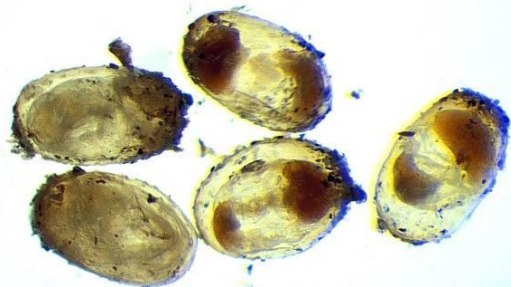
84 vrst

27 podvrst

10 križancev

Foto: Tomi Trilar

13 ekoloških skupin bolh v Evropi :

- skupina bolh malih zemeljskih sesalcev
- skupina bolh veverice (*Sciurus vulgaris*) in polhov (predvsem navadni polh (*Glis glis*))
- skupina bolh divjega kunca (*Oryctolagus cuniculi*)
- skupina bolh večjih zemeljskih glodalcev (hrčki (*Cricetus*), tekunice (*Spermophilus*))
- skupina bolh velikih zveri (Carnivora)
- skupina bolh človeka, psa, mačke in prašiča
- skupina bolh netopirjev (Chiroptera)
- skupina bolh ježev (*Erinaceus europaeus* in *E. concolor*)
- skupina bolh ptic, ki gnezdijo na tleh ali na vodni površini ter tik nad njima
- skupina bolh lastovk
- skupina bolh breguljke (*Riparia riparia*)
- skupina bolh drobnih ptic pevk, ki gnezdijo v krošnjah dreves, duplih in grmovju
- skupina bolh domačega goloba (*Columba livia*)

Papilomavirus

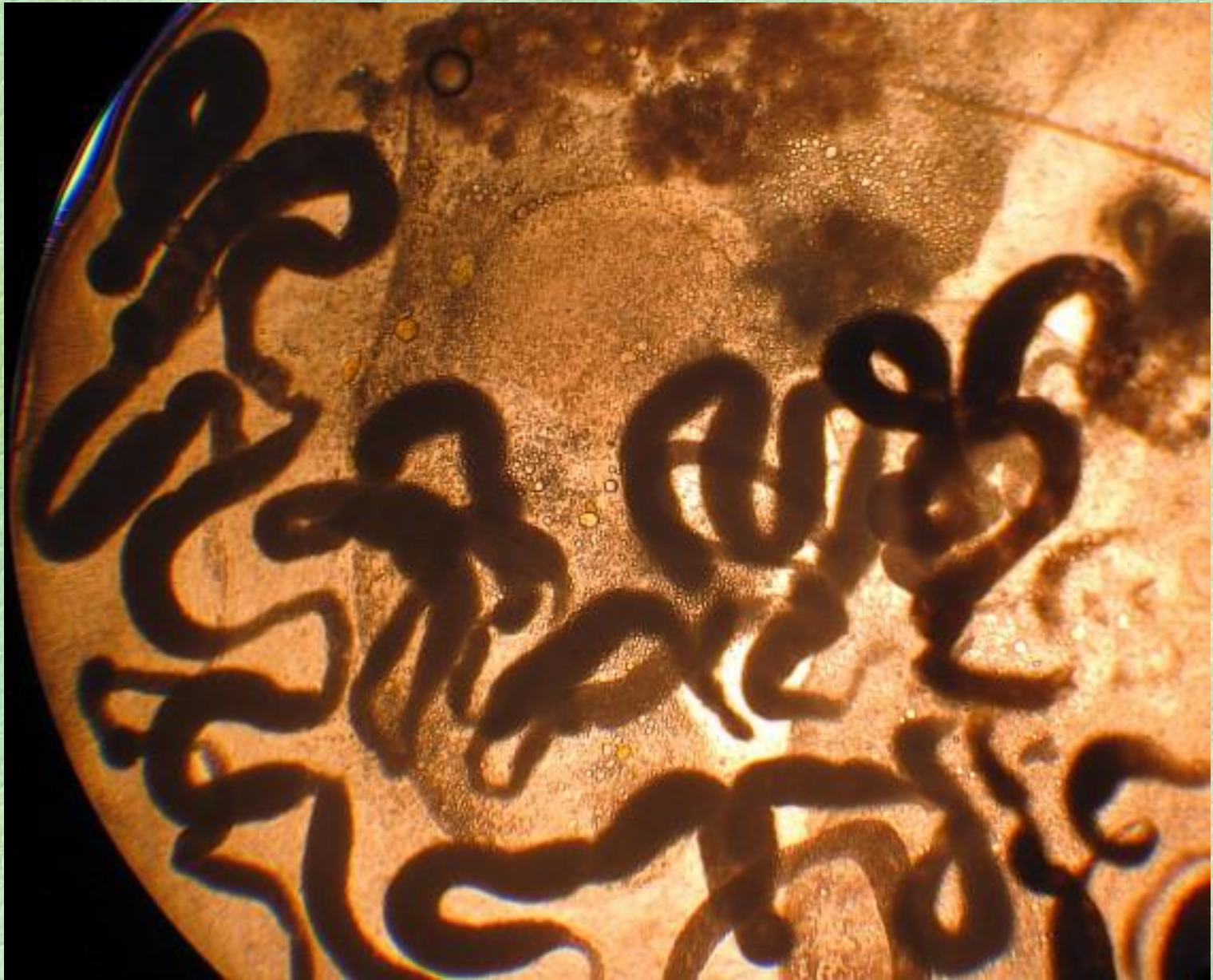
Sesač *Collyriclum faba*

Sesač *Collyriclum faba*

Sesač *Collyriclum faba*

Hvala za pozornost.